

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
КАФЕДРА МІЖНАРОДНОГО ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРАВА

Всеукраїнська наукова студентська конференція
«Міжнародне право в період
турбулентності міжнародних відносин»

25 жовтня 2024

м. Одеса

Друкується за наказом ректора Національного університету
«Одеська юридична академія» Олега ТОДОЩАКА
(наказ № 3178-44 від 08.10.2024 р.)

Відповідальний редактор

Аракелян Мінас Рамзесович – проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного та європейського права, Заслужений юрист України.

Укладачі:

Бехруз Хашаматула Набійович – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри міжнародного та європейського права.

Бугаєць Альона Сергіївна – асистент кафедри міжнародного та європейського права.

Гриб Анна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Дронов Владислав Юрійович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Форманюк Вікторія Василівна – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права.

Слісаренко Анастасія Олександрівна – здобувачка вищої освіти 4 курсу факультету судового та міжнародного права.

Матеріали видано в авторській редакції. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники конференції, їх наукові керівники, які рекомендували матеріали до друку.

Адреса редколегії:

Національний університет «Одеська юридична академія», кафедра міжнародного та європейського права, м. Одеса, 65009, вул. Фонтанська дорога, 23. Тел. +38(048)719 8685

«Міжнародне право в період турбулентності міжнародних відносин» : студентська науково-практична конференція, 25 жовтня 2024 р., м. Одеса: збірник матеріалів конференції. Одеса. 2024. 489 с.

© НУ «Одеська юридична академія», 2024

© Кафедра міжнародного та європейського права НУ «ОЮА»

КЛАСИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Міжнародні договори є важливим елементом, що регулюють відносини між державами та міжнародними організаціями. Згідно з міжнародним правом, договір визначається як юридично обов'язкова угода між державами, незалежно від його конкретної назви – договір, протокол, угода або пакт. Навіть якщо різні угоди мають різні назви, їхня суть як міжнародних договорів залишається незмінною. Наприклад, Женевський протокол і Конвенція про заборону біологічної зброї є договорами, хоча в їхніх назвах немає слова «договір». Тому зміст угоди та її умови визначають її юридичну силу та статус як міжнародного договору [4].

Процес укладення міжнародного договору зазвичай починається з переговорів між державами. Цей процес може бути тривалим через складність предмета договору та велику кількість залучених сторін. Переговори можуть тривати кілька років і закінчуватися підписанням угоди представниками держав. Для того, щоб Конвенція набула чинності, необхідна її ратифікація. Процес ратифікації варіюється відповідно до національних правових норм кожної країни. У випадку США, наприклад, президент може ратифікувати договір, лише якщо він отримає схвалення двох третин Сенату. Ратифікація є формальним підтвердженням того, що держава погоджується з умовами договору і зобов'язується їх дотримуватися.

Юридично обов'язкова сила договору залежить від його тексту. Якщо договір не передбачає подальших домовленостей або дій, то юридично обов'язковим для сторін є лише його текст. Поправки до договору є обов'язковими лише для держав, які його ратифікували, тоді як домовленості, досягнуті на оглядових конференціях чи зустрічах, мають політичний характер і

не є юридично обов'язковими. Водночас, деякі договори передбачають подальші обов'язкові домовленості. Прикладом такого договору є Статут Організації Об'єднаних Націй. Підписуючи і ратифікуючи його, держави погоджуються виконувати резолюції, прийняті Генеральною Асамблеєю, Радою Безпеки та іншими органами ООН.

Договори також можна поділити на різні категорії залежно від їхнього змісту та мети: Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969 року визначає договір як угоду, укладену в письмовій формі між державами і регульовану міжнародним правом. Ця угода може бути втілена в одному або декількох документах і залишається міжнародним договором незалежно від його назви. Договори можна класифікувати як договірні або юридичні. Договірні договори зазвичай спрямовані на врегулювання конкретних суперечок або ділових питань між державами, таких як обмін територіями або врегулювання претензій. З іншого боку, правотворчі договори встановлюють загальні принципи та детальні правила поведінки між сторонами і набули особливого значення після Другої світової війни.

Інші багатосторонні угоди можуть бути установчими документами міжнародних організацій. Одним із прикладів є Статут Організації Об'єднаних Націй, який є одночасно і багатостороннім договором, і установчим документом організації. Інші приклади включають Статут Організації американських держав (Боготська хартія), яка була створена в 1948 році. Існують також регіональні договори, такі як Версальська конвенція 1919 року, яка включає в себе Пакт Ліги Націй і Статут МОП [6].

Сучасна міжнародна правова система також включає наднаціональні договори. Термін «наднаціональний» з'явився відносно недавно і описує тип договірної структури, в якій держава делегує частину свого суверенітету наднаціональному органу. Прикладом такого підходу є створення Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС) у 1951 році. Наступні наднаціональні угоди включають Римський договір 1957 року, який заснував Європейське економічне

співтовариство (ЄЕС), і Римський договір, який заснував Європейське співтовариство з атомної енергії (Євратом) [5].

Однак не всі міжнародні угоди мають форму договорів. Існують також менш формальні інструменти, такі як меморандуми про взаєморозуміння або угоди, які не є юридично обов'язковими, але складають основу тимчасових або постійних домовленостей між державами. Крім того, існують специфічні інструменти, що використовуються для укладання угод, такі як договори, угоди, декларації, хартії, конвенції, статuti, заключні акти або обмін нотами та листами. Форма і ступінь юридичної обов'язкової сили цих документів можуть бути різними, але всі вони спрямовані на досягнення згоди між сторонами.

Класифікація міжнародних договорів є важливим аспектом вивчення міжнародного права, оскільки міжнародні договори є одним з ключових інструментів регулювання міждержавних відносин. Структурно міжнародні договори зазвичай складаються з преамбули, основної частини та прикінцевого положення. Преамбула відображає мотивацію та мету укладення договору, основна стаття визначає конкретні права та обов'язки договірних сторін, а прикінцева стаття містить умови щодо терміну дії договору та процедури його зміни або денонсації. Однак не всі договори мають таку структуру, оскільки вона може змінюватися залежно від предмета регулювання та інших факторів [2].

Міжнародні договори класифікуються за різними критеріями, які дозволяють юристам та іншим фахівцям зрозуміти їхню природу та юридичну силу. Першим критерієм класифікації є рівень, на якому укладається договір. Це міжурядові договори, укладені на найвищому рівні між державами, міжурядові договори, укладені від імені урядів, та міжвідомчі договори, укладені міністерствами та іншими державними органами. Наприклад, міжурядові договори стосуються глобальних політичних та економічних питань, тоді як міжвідомчі договори стосуються конкретних технічних або галузевих аспектів.

Іншим важливим критерієм класифікації є кількість держав-учасниць договору. Існує два типи договорів: двосторонні договори, які укладаються між двома державами, та багатосторонні договори, сторонами яких є більше двох

держав. Багатосторонні договори часто слугують для кодифікації міжнародного права. Багатосторонні договори можуть створювати спільні правила для багатьох країн у таких сферах, як права людини, торгівля та захист навколишнього середовища. Наприклад, Паризька угода про зміну клімату є багатостороннім міжнародним договором, учасниками якого є майже всі країни світу. Двосторонні договори зазвичай укладаються з метою врегулювання відносин між конкретними державами і можуть стосуватися таких питань, як митне регулювання, економічне співробітництво та безпека [3].

Міжнародні договори можуть бути політичними, економічними, культурними, науково-технічними або стосуватися інших сфер суспільного життя. Політичні договори часто регулюють відносини між державами в таких сферах, як міжнародна безпека, співпраця у зовнішній політиці та взаємодопомога в міжнародних організаціях. Економічні договори регулюють торгівлю, інвестиції, транспортну та митну політику. Науково-технічні договори часто зосереджені на співробітництві в галузі досліджень і технологій, обміні інформацією та технологічними інноваціями.

Існує також класифікація договорів за способом легалізації. Міжнародні договори можуть підлягати ратифікації або визнанню іншими компетентними органами. Ратифікація є важливим кроком у процесі укладення міжнародного договору, що підтверджує офіційне зобов'язання держави виконувати його положення. Для деяких договорів, особливо тих, що мають політичне або економічне значення, ратифікація може бути обов'язковою. Інші договори не потребують ратифікації і можуть бути схвалені компетентним органом.

Міжнародні договори також різняться за ступенем їхньої обов'язковості. Деякі договори містять обов'язкові положення, які держави зобов'язані виконувати, тоді як інші мають рекомендаційний характер і не є обов'язковими до виконання. Деякі багатосторонні договори передбачають можливість приєднання з певними застереженнями, в такому випадку держави можуть бути частково зобов'язані або відмовитися виконувати певні положення договору.

За ступенем доступності міжнародні договори поділяються на відкриті, квазівідкриті та закриті. До відкритих договорів може приєднатися будь-яка зацікавлена держава. Квазівідкриті договори дозволяють новим державам-учасницям приєднатися до них лише за згодою існуючих держав-учасниць. Закриті договори укладаються між певними державами і не допускають приєднання нових учасників [1].

Договори також класифікуються відповідно до їхньої легальності. Законні договори можуть бути укладені відповідно до міжнародного права, тоді як незаконні договори можуть бути визнані недійсними, тобто такими, що не мають юридичної сили. Наприклад, договори, які суперечать фундаментальним принципам міжнародного права, таким як заборона застосування сили або захист прав людини, можуть бути визнані недійсними.

Однією з ключових функцій договірного права є регулювання процесу укладення, виконання та припинення міжнародних договорів. Це право детально визначено Віденською конвенцією про право міжнародних договорів 1969 та 1986 років, в якій зазначено, що договір – це письмова угода між державами, яка регулюється міжнародним правом, незалежно від того, чи міститься вона в одному документі, чи в кількох документах, і незалежно від її найменування. Незалежно від назви, вона визначається як договір. Він встановлює основні правила укладення, дії, тлумачення та припинення міжнародних договорів, а також процедури вирішення спорів, які можуть виникнути в процесі їх виконання.

Зважаючи на важливість та частоту укладання міжнародних договорів, договірне право є однією з найбільш кодифікованих галузей міжнародного права. З метою забезпечення передбачуваності та стабільності міжнародних відносин розроблені єдині процедури укладення, зміни та припинення договорів.

Відповідно до Віденської конвенції 1969 року, учасниками міжнародних договорів є держави. Віденська конвенція 1986 року поширила це положення на міжнародні міжурядові організації, дозволивши їм укладати договори так само, як і між державами. Більшість договорів укладаються між державами, але в деяких

випадках сторонами можуть бути й інші суб'єкти міжнародного права, в тому числі міжнародні організації.

Тому класифікація міжнародних договорів за формою, кількістю сторін, предметом регулювання та іншими критеріями є важливим засобом для розуміння та застосування договорів у міжнародному праві. Міжнародні договори відіграють важливу роль у регулюванні відносин між державами, сприяють кодифікації міжнародного права та забезпечують стабільність і передбачуваність міжнародних відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Міжнародне право. Національна академія внутрішніх справ. Мультимедійний посібник з навчальної дисципліни « Міжнародне право». URL : https://arm.naiau.kiev.ua/books/mg/lectures/lecture_3.html
2. Міжнародний договір – що це таке? Опис, значення терміна | Bitlex Україна. URL : https://www.bitlex.ua/uk/blog/terms/post/mijnarodnyy_dogovir
3. Поняття та класифікація міжнародних договорів. Радник – Український юридичний портал. URL : <http://radnuk.info/pidrychnuku/mishnarod-pravo/45-byromensk/816-s-2-----.html>
4. International Agreements. Science Safety Security. URL : <https://www.phe.gov/s3/law/Pages/International.aspx>
5. Research Guides: Researching Treaties and International Agreements: Introduction. Home – Research Guides at Library of Congress. URL : <https://guides.loc.gov/researching-treaties-and-international-agreements>
6. The Editors of Encyclopaedia Britannica. International agreement | Definition, Types & Examples | Britannica. Encyclopedia Britannica. URL : <https://www.britannica.com/topic/international-agreement>

Ключові слова: міжнародні договори, класифікація, ратифікація, суб'єкти права, Віденська конвенція, джерела права, правомірність.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародного та європейського права Національного університету «Одеська юридична академія» Канєнберг-Сандул Оксана Констянтинівна.

Філіппова Катерина Олександрівна

здобувачка вищої освіти 2-го курсу

факультету судового та міжнародного права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ІСЛАМСЬКЕ ПРАВО : ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Ісламське право, також відоме як мусульманське право, є однією з найбільш застосовуваних релігійних правових систем у сучасному світі. Це складна система соціальних норм, основою та ядром якої є релігійні інститути та заповіді ісламу, а також моральні та правові норми, що нерозривно пов'язані з ними та натхненні ними. Мусульманська правова система викликає найбільший інтерес серед релігійних правових систем у світі. Особливий статус ісламу в житті мусульман пов'язаний з тим, що іслам – це більше, ніж просто релігія.

У науковій юридичній літературі серед компаративістів не було єдиного загальноприйнятого визначення мусульманського права. Вчені надають мусульманському праву різноманітні визначення, залежно від того, на яких його рисах вони зосереджуються.

Відповідно до трактування К. Цвайгерта та Х. Кетца, ісламське право являє собою сукупність норм та правил, що походять з божественного одкровення і є обов'язковими для дотримання віруючими мусульманами в процесі виконання своїх релігійних обов'язків [3].

Тобто ісламське право визначається як своєрідний кодекс поведінки, що базується на приписах ісламської релігії та має регулювати всі сфери життя мусульман – від повсякденної моралі до правових та соціальних аспектів. Мусульманське право охоплює широкий спектр питань, починаючи від релігійних ритуалів та обрядів, таких як молитви, піст, паломництво, та закінчуючи нормами

ЗМІСТ

Передмова.....	4
СЕКЦІЯ №1. ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	6
Борисюк Анна Сергіївна ФЕЙКОВІ НОВИНИ: ВПЛИВ НА СУСПІЛЬСТВО ТА ПРАВОВІ ІНІЦІАТИВИ КРАЇН СВІТУ У РЕГУЛЮВАННІ ТА БОРОТЬБІ З НИМИ.....	6
Вотчал Олексій Вікторович МОНІСТИЧНА ТЕОРІЯ СПІВВІДНОШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА ТА ЇЇ ВПЛИВ.....	11
Горячківська Оксана Вікторівна МІЖНАРОДНА ВВІЧЛИВІСТЬ ЯК ДЖЕРЕЛО МІЖНАРОДНОГО ПРАВА.....	14
Джигирей Владислава Василівна СУТЬ ДЕЯКИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	17
Костюк Мар'яна Іванівна ПРИНЦИПИ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ ТА НЕПОРУШНОСТІ КОРДОНІВ ЯК ФУНДАМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ.....	21
Купенко Артем Ігорович КОНЦЕПЦІЯ РЕЄСТРАЦІЇ СУДНА ЗА ПРОЦЕДУРОЮ «ЗРУЧНИЙ ПРАПОР» В УКРАЇНІ: ПРАВОВІ АСПЕКТИ.....	26
Лебедевич Анна Дмитрівна та Письменна Ксенія Ігорівна ПРОБЛЕМАТИКА ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	31
Перерва Єлизавета Владиславівна ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ПРАВОВОЇ СІМ'Ї.....	36
Савлук Андрій Леонідович МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА: СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ.....	39
Селіщева Валерія Володимирівна КЛАСИФІКАЦІЯ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ.....	43
Філіппова Катерина Олександрівна ІСЛАМСЬКЕ ПРАВО : ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА.....	50
Шевченко Єлизавета Олегівна ПІДТРИМАННЯ ПРАВОПОРЯДКУ В МІЖНАРОДНОМУ СПІВТОВАРИСТВІ.....	54
СЕКЦІЯ № 2. ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА МІЖНАРОДНИХ КОНФЕРЕНЦІЙ.....	57
Склярчук Кирило Олександрович	